

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

N Á L E Z

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 86/05-19

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 11. mája 2005 v senáte zloženom z predsedu Jána Mazáka, zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej a zo sudcu Alexandra Bröstla o sťažnosti M. P., bytom B., zastúpeného advokátom JUDr. M. V., Z., namietajúcej porušenie jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Košice II v konaní vedenom pod sp. zn. 24 C 411/02 takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo M. P. na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Košice II v konaní vedenom pod sp. zn. 24 C 411/02 porušené bolo.

2. Okresnému súdu Košice II prikazuje, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 24 C 411/02 konal bez zbytočných prietáhov.

3. M. P. nepriznáva finančné zadosťučinenie.

4. Okresný súd Košice II je povinný uhradiť M. P. trovy právneho zastúpenia 5 302 Sk (slovom päťtisícristodva slovenských korún) na účet jeho právneho zástupcu JUDr. M. V., Z., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bolo 15. marca 2005 doručené podanie M. P., bytom B. (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátom JUDr. M. V., Z., ktoré bolo označené ako „*Ústavná sťažnosť na začatie konania pred Ústavným súdom Slovenskej republiky*“. Z jeho obsahu vyplynulo, že sťažovateľ namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) v konaní Okresného súdu Košice II (ďalej len „okresný súd“) vo veci vedenej pod sp. zn. 24 C 411/02, ktorá sa týka návrhu sťažovateľa vo veci zaplataenia 33 869 Sk s prísl. voči odporkyňi M. S. z titulu vynaložených nákladov pri plynofikácii nehnuteľnosti v podielovom spoluvlastníctve troch spoluvlastníkov.

Sťažovateľ podal návrh na začatie konania na okresnom súde v predmetnej veci 18. mája 2000. Okresný súd vyzval sťažovateľa 28. septembra 2001 na zaplataenie súdneho poplatku, ktorý sťažovateľ zaplatil 16. novembra 2001. Proti platobnému rozkazu, ktorý okresný súd vydal 28. decembra 2001 v konaní sp. zn. 1 Ro 3366/00, odporkyňa podala v zákonnej lehote odpor. Spis bol následne prevedený do registra C a bola mu pridelená sp. zn. 24 C 411/02.

Okresný súd nariadil prvé pojednávanie vo veci na 12. marec 2003, ktoré bolo odročené na 11. jún 2003. Keďže sťažovateľ na tento termín ospravedlnil svoju neúčast', pojednávanie sa neuskutočnilo. Ďalšie pojednávanie okresný súd nariadil na 5. máj 2004, právny zástupca sťažovateľa však požiadal o odročenie pojednávania na iný termín.

Pojednávanie nariadené na 18. október 2004 sa neuskutočnilo, keďže okresný súd bez uvedenia nového termínu toto pojednávanie odročil.

Sťažovateľ proti uvedenému postupu okresného súdu podal 5. januára 2005 sťažnosť predsedovi okresného súdu na prietahy v konaní podľa zákona Slovenskej národnej rady č. 80/1992 Zb. o sídlach a obvodoch súdov Slovenskej republiky, o štátnej správe súdov, vybavovaní sťažností a o voľbách prísediacich (zákon o štátnej správe súdov) v znení neskorších predpisov. Predseda okresného súdu v odpovedi zo 16. februára 2005 uviedol, že doterajšiu dĺžku konania ovplyvnil svojím správaním aj sťažovateľ.

Sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd prijal sťažnosť na ďalšie konanie a po jej prerokovaní vydal tento nález:

„1) Okresný súd Košice II v konaní vedenom pod sp. zn. 24 C 411/02 porušil základné právo M. P. na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov zaručené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky.

2) M. P. priznáva primerané finančné zadostučinenie v sume 120 000,- Sk (slovom stodvadsaťtisíc slovenských korún), ktoré mu je Okresný súd Košice II povinný vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.“

Ústavný súd predbežne prerokoval sťažnosť sťažovateľa na neverejnom zasadnutí senátu podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) a uznesením č. k. II. ÚS 86/05-7 zo 17. marca 2005 ju prijal na ďalšie konanie.

Po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie ústavný súd vyzval 20. apríla 2005 právnu zástupkyňu sťažovateľa a predsedu okresného súdu, aby sa vyjadrili k otázke vhodnosti ústneho pojednávania, a predsedu okresného súdu zároveň vyzval, aby sa vyjadril aj k sťažnosti.

Právny zástupca sťažovateľky v odpovedi na výzvu oznámil ústavnému súdu listom z 25. apríla 2005 (doručeným ústavnému súdu 28. apríla 2005), že súhlasí s tým, aby sťažnosť bola prerokovaná bez ústneho pojednávania.

Predseda okresného súdu vo svojom vyjadrení k sťažnosti z 27. apríla 2005 (Spr. 433/05, doručenom ústavnému súdu 2. mája 2005) okrem iného uviedol:

„... Návrh v danej veci bol podaný dňa 29. 5. 2000, avšak sťažovateľ si s podaním návrhu nesplnil svoju poplatkovú povinnosť a súdny poplatok zaplatil až na základe výzvy súdu dňa 16. 11. 2001. Dňa 28. 12. 2001 bol vydaný platobný rozkaz, proti ktorému žalovaná včas podala odpor (15. 2. 2002). Dňa 28. 6. 2002 bol rovnopis odporu doručovaný právnenmu zástupcovi sťažovateľa. Dňa 16. 10. 2002 bol spis prevedený na základe podaného odporu do registra C a pridelený do súdneho oddelenia sudkyne JUDr. G. Š, ktorá určila termín pojednávania na deň 12. 3. 2003. Dňa 3. 3. 2003 požiadal sťažovateľ o odročenie uvedeného pojednávania z dôvodu úmrtia jeho právneho zástupcu. Keďže v čase vytýčeného pojednávania bola práceneschopná aj konajúca sudkyňa, bolo pojednávanie odročené na 11. 6. 2003. Uvedeného pojednávania sa sťažovateľ nezúčastnil, preto bol vyzvaný na oznámenie, či trvá na podanom návrhu. Dňa 6. 11. 2003 oznámil cestou svojho právneho zástupcu, že na podanom návrhu trvá a zároveň požiadal súd o vytýčenie termínu pojednávania, ktoré konajúca sudkyňa určila v decembri 2003 na 5. 5. 2004. Podaním zo dňa 28. 4. 2004 oznámil právna zástupca sťažovateľa, že v uvedený deň sa bude nachádzať mimo územia Slovenska a z tohto dôvodu požiadal o odročenie pojednávania. Na základe tejto žiadosti bolo pojednávanie odročené na 18. 10. 2004. Z dôvodu práceneschopnosti konajúcej sudkyne bol predmetný spis v súlade s Rozvrhom práce tunajšieho súdu pre príslušný kalendárny rok presunutý do súdneho oddelenia sudkyne JUDr. B. O. a po ukončení práceneschopnosti JUDr. Š. dňa 21. 2. 2005 späť do jej súdneho oddelenia.

Dĺžka predmetného konania bola ovplyvnená predovšetkým správaním samotného sťažovateľa, ktorý súdny poplatok zaplatil až na základe výzvy súdu dňa 16. 11. 2001, teda 18 mesiacov po podaní žaloby, hoci tento je splatný podaním návrhu na začatie konania, čo bolo právnenmu zástupcovi žalobcu nepochybne známe, keď navyše v petite žaloby vyčíslil jeho výšku. Neobstojí teda tvrdenie sťažovateľa, že v danej veci čakal na výzvu súdu. Súdny

poplatok bol zaplatený v kolkových známkach, teda sťažovateľ ani nepotreboval zisťovať číslo účtu súdu.

Sťažovateľ sa taktiež nezúčastnil ani jedného z vytýčených pojednávanií, hoci vytýčenie termínu sám urgoval prípisom zo dňa 5. 11. 2003 (doručeným 6. 11. 2003). Nie je pritom akceptovateľná ani požiadavka právneho zástupcu sťažovateľa na odročenie pojednávania zo dňa 5. 5. 2004, pretože ak sa nemohol zúčastniť pojednávania sám, mohol si zvoliť za seba substitúta. Ospravedlnenie navyše doručil súdu len dva dni pred vytýčeným termínom, čím zmaril možnosť súdu na uvedený termín určiť iné pojednávanie, čo v podmienkach enormnej zaťaženia sudcov tunajšieho súdu a nedostatku pojednávacích miestností nie je zanedbateľná skutočnosť.

Zo strany súdu bola dĺžka konania ovplyvnená objektívnymi dôvodmi, a to nadmernou zaťaženosťou aj vo veci zákonnej sudkyne a jej dlhodobou práceneschopnosťou.“

Okresný súd súčasne oznámil, že netrvá na ústnom pojednávaní.

II.

Sťažovateľ sa svojou sťažnosťou domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva upraveného v čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého „Každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov...“ v konaní okresného súdu vedenom pod sp. zn. 24 C 411/02.

Účelom základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy je v zmysle ustálenej judikatúry ústavného súdu odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu.

Otázku existencie zbytočných prietáhov v konaní a porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy ústavný súd podľa svojej konštantnej judikatúry (napr. II. ÚS 813/00, IV. ÚS 74/02) skúma vždy so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu podľa a) právnej a faktickej zložitosti veci, pričom zohľadňuje aj povahu veci, b) správania účastníka konania a c) postupu súdu.

1. Pokiaľ ide o právnu a faktickú zložitost' veci, ústavný súd z predloženého súdneho spisu zistil, že v konaní okresného súdu vedenom pod sp. zn. 24 C 411/02 ide o návrh sťažovateľa vo veci zaplatenia 33 869 Sk s príslušenstvom voči odporkyni M. S. z titulu nákladov pri plynofikácii nehnuteľnosti v podielovom spoluvlastníctve troch spoluvlastníkov. Ústavný súd konštatoval, že návrhy tohto typu tvoria štandardnú súčasť rozhodovacej činnosti všeobecných súdov, a preto ich z právneho hľadiska nemožno považovať za zložité. Z hľadiska potreby zisťovania faktického stavu sa konanie mohlo stať časovo náročným v súvislosti s dokazovaním, k nariadeniu a vyhodnoteniu ktorého však v danom prípade vzhľadom na doterajší priebeh konania ešte nedošlo.

2. Ďalším kritériom, ktorého použitím ústavný súd zisťoval existenciu zbytočných prietáhov v konaní sp. zn. 24 C 411/02, bolo správanie sťažovateľa ako účastníka tohto súdneho konania. Ústavný súd hodnotil správanie sťažovateľa ako také, ktoré do značnej miery prispelo k doterajšej dĺžke konania pred okresným súdom. Akceptoval pritom názor predsedu okresného súdu, že sťažovateľ, zastúpený právnym zástupcom, ovplyvnil dĺžku konania tým, že zaplatil súdny poplatok až 18 mesiacov po podaní návrhu okresnému súdu, hoci v takom spore je poplatok splatný podaním návrhu (§ 8 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov v znení neskorších predpisov) a že sa nezúčastnil ani jedného z doteraz nariadených pojednávaní. Svoju neúčasť na nich však ospravedlňoval; neúčasť na pojednávaní nariadenom na 12. marec 2003 z dôvodu úmrtia právneho zástupcu nemožno pripísať na vrub sťažovateľa.

3. Tretím kritériom, ktorého použitím ústavný súd zisťoval, či došlo k zbytočným prietáhom v označenom súdnom konaní, bol postup okresného súdu.

Sťažovateľ podal 18. mája 2000 návrh na začatie konania na okresnom súde. Okresný súd urobil prvý úkon vo veci 28. septembra 2001, keď vyzval sťažovateľa na zaplatenie súdneho poplatku. Sťažovateľ zaplatil poplatok 16. novembra 2001. Proti platobnému rozkazu vydanému 28. decembra 2001 v konaní sp. zn. 1 Ro 3366/00, odporkyňa podala 14. februára 2002 odpor. Spis bol 16. októbra 2002 prevedený do registra C a bola mu pridelená sp. zn. 24 C 411/02.

Okresný súd nariadil prvé pojednávanie vo veci na 12. marec 2003, ktoré bolo odročené na žiadosť sťažovateľa z dôvodu úmrtia jeho právneho zástupcu doručeníu okresnému súdu 3. marca 2003, ako aj z dôvodu práceneschopnosti zákonnej sudkyne (úradný záznam zo 4. marca 2003) na 11. jún 2003. Sťažovateľ zaslal okresnému súdu splnomocnenie na svoje zastupovanie 28. apríla 2003. Sťažovateľ sa na pojednávaní 11. júna 2003 nezúčastnil a okresný súd toto pojednávanie odročil na neurčito. Na výzvu okresného súdu z 5. augusta 2003 (doručenú sťažovateľovi 4. októbra 2003) sťažovateľ oznámil 6. novembra 2003, že trvá na svojom pôvodnom návrhu.

Ďalšie pojednávanie okresný súd nariadil na 5. máj 2004, právny zástupca sťažovateľa však požiadal o odročenie pojednávania na iný termín z dôvodu pracovnej cesty mimo územia Slovenskej republiky, čo bolo oznámené aj odporkyňi. Okresný súd zrušil 4. októbra 2004 pojednávanie nariadené na 18. október 2004 z dôvodu ochorenia zákonnej sudkyne. Po zmene rozvrhu práce a zmene zákonnej sudkyne okresný súd po opätovnom pridelení veci pôvodnej sudkyňi oznámil 8. marca 2005 právnenému zástupcovi sťažovateľa, že *„v súlade s ust. § 372k ods 1 Zák. č. 99/63 Zb. v znení zmien a doplnkov Vám súd oznamuje, že predpokladaný termín pojednávania vo veci o zaplatenie 33.868,- Sk s prísl. je 5' 2005 až 12' 2006“*.

Ústavný súd so zreteľom na všetky uvedené skutočnosti konštatoval, že okresný súd v konaní vo veci sp. zn. 24 C 411/02 konal so zbytočnými priet'ahmi najmä so zreteľom na to, že pôvodná žaloba vo veci bola podaná okresnému súdu v máji roku 2000. Prvé úkony okresný súd vykonal až v septembri roku 2001 a napriek nariadeniu termínov (marec a jún

2003 a máj a október 2004) sa vo veci dosiaľ neuskutočnilo žiadne pojednávanie od októbra 2004 aj vzhľadom na skutočnosti, ktoré možno pripísať na vrub okresného súdu. Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol, že v označenom konaní okresného súdu bolo porušené základné právo sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy.

III.

Ak ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby podľa čl. 127 ods. 2 ústavy vysloví, že k porušeniu práva došlo právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom, prípadne nečinnosťou, zruší takéto rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah, prípadne prikáže tomu, kto právo porušil, aby vo veci konal. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže zároveň na žiadosť osoby, ktorej práva boli porušené, rozhodnúť o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia.

Ústavný súd v súlade so svojím rozhodnutím o porušení základného práva sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy v zmysle § 56 ods. 3 zákona o ústavnom súde prikázal okresnému súdu, aby vo veci sp. zn. 24 C 411/02 konal bez zbytočných prietáhov.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy: „Ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.“

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde „Ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha“.

Sťažovateľ vo svojej sťažnosti žiadal o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia 120 000 Sk, pričom k tomuto rozsahu v príslušnej časti sťažnosti uviedol: „*Táto suma... zohľadňuje charakter zbytočných prietáhov v súdnom konaní a s nimi spojenú nemajetkovú ujmu sťažovateľa spočívajúcu v pocitoch právnej neistoty a straty dôvery v efektívne a správne poskytnutie súdnej ochrany v predmetnej veci.*“

Vzhľadom na celkovú dobu konania okresného súdu vo veci sp. zn. 24 C 411/02 zohľadňujúc povahu veci a prístup sťažovateľa ku konaniu ústavný súd rozhodol o tom, že sťažovateľovi nepriznáva primerané finančné zadost'učinenie.

Ústavný súd rozhodol podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde aj o úhrade trov konania sťažovateľa, ktoré mu vznikli v súvislosti s jeho zastupovaním v konaní pred ústavným súdom advokátom JUDr. M. V., ktoré vyčíslil sumou 5 302 Sk spolu za dva úkony právnej pomoci podľa vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 11. mája 2005